

Но... стига ми тая награда —
 Да каже нѣга народа:
 Умрѣ сиромакътъ за правда,
 За правда и за свобода.¹⁾

IV.

Всѣки може да прѣдвиди въ какво състояние на духоветѣ е изпаднала дружината, слѣдъ като тя изгуби своя умъ и своето сърдце. Войновски — за когото забравихме по-горѣ да споменемъ, че се бѣше отклонилъ отъ общето тѣло още не 19., забилъ прѣзъ Балкана надолѣ, самъ падналъ тежко раненъ, а останалитѣ 30—40 души съ него, кое изгинали, кое пропаднали, или се изгубили незнайно дѣ. Остатъкътъ отъ четата, която била съ Ботйовъ, слѣдъ неговото убийство, сжщо така се прѣснала като стадо, подгонено отъ вълци. Голѣма часть, въ това число и нѣкой си Перо — черногорець или херцеговинець — мислимъ — съ прѣбито

¹⁾ Два маловажни въпроса се въртятъ около смъртъта на Ботйова: 1. мѣстото дѣто е падналъ убитъ поета и 2. кждѣ го е удучилъ куршумътъ неприятелски: въ челото или въ сърдцето. Слѣдъ всичкитѣ справки и разпитвания, които сме направили, излиза, че Ботйовъ е убитъ на Вѣслецъ, а не на Волътъ или Миленъ камъкъ, както твърдятъ нѣкои. Второ, куршумътъ е ударилъ поета въ сърдцето, а не въ челото. По този случай ние сме въ притежание на 1—2 подробности, които тука е съвсѣмъ неудобно да излагаме. — И трети единъ въпросъ има, около лицето, което е убило Ботйова. Нѣкои твърдятъ, че това лице е Джомбулетъ, черкезинъ. Въ полза на това мнѣние говори една пѣсень, съчинена въ Врачанскитѣ села слѣдъ убийството на воеводата, въ която се говори изрично за Джомбулетъ, като непосредственъ убиець. Джомбулетъ е билъ янкеседжия по тие мѣста, водителъ на татари-разбойници, който сега взелъ най-активно участие въ прѣслѣждане на четата. И дане би билъ Джомбулетъ непосредствениятъ убиець, нищо поестественно отъ това, да му прѣпише народътъ славата, противъ която и небесата протестираатъ. По този въпросъ нашето мнѣние е въ полза на неизвѣстното.